ඥාන විභාගයෙහිලා පංචකෝටික තර්ක ක්‍රමයෙහි ඇති අදාළතාව

ආර්. පී. දිල්ශාන් මනෝජ් රාජපක්ෂ[1]

සංශය හෙවත් සැකය ඥාන ගවේෂණයෙහිලා ප්‍රාරම්භක අවස්ථාව වේ. යම් ප්‍රමාණයක් අවශ්‍යවනුයේ සත්‍යොක්ෂණය උදෙසා ය. ප්‍රත්‍යක්ෂය, අනුමානය වැනි ප්‍රමාණ විදග්ධ සම්භාවිත ඥාන මානයෝ වෙති. සංශයවාදය හෙවත් සංදේහවාදය ද භාරතීය තර්කණයෙහි සුවිශේෂ ප්‍රමාණයකි. පෙළ දහමේ අමරාවික්ඛේපවාදය නමින් හඳුන්වනු ලබන්නේ තත් සංදේහවාදය යි. දීඝනිකායේ එන සාමඤ්ඤඵල, බ්‍රහ්මජාල ආදී සූත්‍ර මෙන් ම තදානුබද්ධ අටුවා මෙහිලා ප්‍රමුඛ මූලාශ්‍රය වේ. උක්ත කී එම මූලාශ්‍රයවලට අනුව මුසාවාදය, උපාදානය හා අනුයෝගය යනාදිය කෙරේ ඇති බිය, අකමැත්ත පදනම් කරගෙන ද ස්වකීයීය අඥානභාවය පදනම් කරගෙන ද සංශයවාදයට බට අමරාවික්ඛේපවාදය නමින් හැඳින්වූ ගුරුකුල සතරක් පැවතුණු බව පෙනේ. ෂඩ් ශාස්තෘන් අතරින් සංශයවාදී චින්තනය මෙහෙය වූ සංජය බෙල්ලට්ඨිපුත්තයන් වනාහි ඉහත කී ස්වකීයීය අඥානභාවය පදනම් කරගෙන සංශයවාදය මෙහෙය වන ලද ගුරුකුලයේ නායකයා නැතහොත් සාමාජිකයෙක් විය යුතු ය. සංජයගේ සංශයාත්මක අභිරුචිය ඥානය පිළිබඳ සමස්ත ක්ෂේත්‍රය පුරාවට ම ව්‍යාප්ත වූ බව පෙනේ. විශේෂයෙන් ම සත්‍යොක්ෂණය කළ නොහැකි මරණින් මතු පැවැත්ම ආදී අධිභෞතික කරුණු හා හොඳ, නරක ආදී ආචාර විද්‍යාත්මක කරුණු කෙරේ ඔහුගේ අවධානය යොමු වී ඇති අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පංචකෝටික නය හෙවත් පංචකෝටික තර්ක ක්‍රමයක් භාවිත වූ බව පෙනේ. දනට හමු වන තොරතුරුවලට අනුව සංජය සාක්‍ෂ්‍ය සහිත කරුණු කෙසේ වෙතත් සාක්‍ෂ්‍ය රහිත, සත්‍යොසෂණය කළ නොහැකි කරුණු විමසන විට පිළිතුරු ලබා දීමේදී භාවිත කර තිබෙන එම පංචවිධ හෝ පංචකෝටික හෝ පංච භංගී නය හෙවත් තර්කණ ක්‍රමය නම්,

01. **ඒවම්පි මෙ නො** - **මම එසේ නොකියමි.**
02. **තථාතිපි මෙ නො** - **මම මෙසේ නොකියමි.**
03. **අඤ්ඤථාතිපි මෙ නො** - **මම අන් ලෙසකිනිදු නොකියමි.**
04. **නොතිපි මෙ නො** - **මම නැතැයි ද නොකියමි.**
05. **නො නොතිපි මෙ නො - මම නැත නැතැයි යනුවෙන් ද නොකියමි.**

දීඝනිකාය අටුවාවට අනුව මෙම පංච භංගි නයෙහි එක් එක් ප්‍රස්තුත කෙරෙන් අපේක්ෂා කරන ලද අරමුණු නම්, නොමෙහෙය වන ලද වික්ෂේපය ඇති කිරීම, ශාස්වතවාදය නිශේධනය කිරීම, ඒකච්ච ශාස්වතවාදය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම, උච්ඡේදවාදය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හා තර්කවාදය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම යනාදිය යි. කිසිසේත් සත්‍යොසෂණ කළ නොහැකි හෝ සත්‍යොසෂණය කළ හැකි නමුත්, එසේ කිරීමෙන් ඵලක් නැති හෝ සත්‍යොසෂණය කළ හැකි නමුත්, තවමත් සිදු නොකළ යමක් පිළිබඳ විය හැකි යැයි සැලකිය හැකි මෙම භව්‍යතා සංජය මෙන් ම අනෙක් සංශයවාදී ගුරුකුල තුන ද භාවිත කර ඇති බව පෙනෙන අතර මෙමගින් තමන් කිසිදු ආකාරයක අන්තවාදයක් නොදරන බව ප්‍රකට කිරීමට උත්සාහගත් බව පෙනේ. අන්තවාදයකට නොවැටී, අන්තවාදවල නොගැටී දාර්ශනික මධ්‍යස්ථතාව පිළිබිඹු කිරීම අතින් අමරාවික්ඛේපවාදීන්ගේ මෙම පංචකෝටික නය අතිශය වැදගත් වන අතර එම අගය සදාචාරාත්මක වශයෙන් ද මතු වන බව පෙනේ.

ප්‍රමුඛ පද - සංශයවාදය, , අමරාවික්ඛේපවාදය, ඥාන විභාගය, පංචභංගී නය හෙවත් පංචකෝටික නය

[1] කනිෂ්ඨ අධිශිෂ්‍යත්වලාභී, පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන අංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය. dilshanmanojrajapaksha@gmail.com